

*Oud Limburgse
Schuttersfederatie*

Bundel Militaire Signalen

Tamboer 1^e Divisie

Voorwoord

Kennis der Signalen

De schutterswereld is gebouwd op tradities en gebruiken die in grote lijnen raakvlakken hebben met de militaire geschiedenis. Ook voor de ontwikkeling van het muzikale gedeelte van de schutterscultuur is de ontwikkeling van de militaire muziek van groot belang geweest. Het besef van deze ontwikkeling en het belang van militaire marsen en signalen in deze, is de belangrijkste motivatie voor deze wedstrijd.

Al eeuwenlang zijn de trom en de hoorn een belangrijke communicatiemiddelen. Ver voor de tijd dat men per telefoon over grote afstand met elkaar kon communiceren, werden trommels en hoorns gebruikt om informatie over te brengen. Om dit voor zender en ontvanger duidelijk te maken, werden aan de te overdragen informatie signalen gekoppeld. Ritmes en melodieën waaraan de ontvanger kon horen wat de verzender bedoelde.

Binnen de krijgsmacht was deze manier van communiceren van groot belang. In de tijd waarin grote eenheden op het slagveld tegenover elkaar stonden om een oorlog uit te vechten, was het van belang dat de bevelvoerder op strategische wijze zijn eenheid kon aansturen. Hiervoor werden bij gebrek aan onze moderne communicatiemiddelen de trom, hoorn of fluit gebruikt. Het mag dan ook duidelijk zijn dat een tamboer, hoornblazer of pijper een belangrijke en zeer verantwoordelijke rol had in die tijd. De persoon met deze functie moest op de hoogte zijn van de melodieën en ritmes welke de gezagvoerders gekoppeld hadden aan bepaalde bevelen. Werden hierin fouten gemaakt, kon dit catastrofale gevolgen hebben. Daarnaast was de betreffende persoon een gewild object voor de tegenstander. Men kan zich bedenken waartoe een tegenstander in staat is wanneer deze over het communicatiemiddel van de andere partij beschikt.

Naast het overdragen van bevelen in de vorm van signalen, dienden de instrumenten ook om de troepen in mars te verplaatsen door het spelen van marsen. Bij gebrek aan voertuigen werden in die tijd grote afstanden te voet afgelegd. Om dit geordend te laten verlopen en daarnaast ook draaglijk te maken, was het spelen van marsen van groot belang. Ook hierin had de tamboer, hoornblazer of pijper een belangrijke functie.

Net als veel andere zaken binnen de krijgsmacht, zoals bijvoorbeeld exercitiereglementen, werden ook voor de tamboer, hoornblazers en pijpers reglementen opgesteld. Hierin stonden de signalen en de marsen als ook de manier waarop deze gespeeld diende te worden. Om bovengenoemde informatie te bewaren en daarmee de houding, uitstraling en motivatie van de militair gerichte schutterij te stimuleren, biedt de OLS federatie de mogelijkheid om op dit gebied met collega muzikanten de strijd aan te gaan.

Presentatie

Tijdens deze wedstrijd wordt de kennis der signalen getoetst en de deelnemer beoordeeld op houding en presentatie. Ook deze twee laatste zijn van wegen het militaire karakter niet onbelangrijk. Zodoende is in het reglement opgenomen dat deelnemers “in de houding” komen aan marcheren. Vervolgens houdt men volgens eigen exercitie halt en meldt zich aan bij het jurylid. Tijdens het gehele optreden blijft men in de houding staan. Aanmelden dient luid en duidelijk te gebeuren volgens onderstaande tekst;

Solisten Wedstrijd Bondsfeesten (en O.L.S.)

“Tamboer (naam).., van Schutterij ..(naam vereniging).. uit ..(plaatsnaam)...(met optocht nummer ...) meldt zich present om deel te nemen / uit te treden in de 1e divisie, sectie ...(Instrument) en wacht op nadere orders”.

Toelichting oud systeem trommelen

Voor de militaire signalen (wedstrijd) hebben we gekozen om gebruik te maken van de signalen in het traditionele oude Nederlandse trosselsysteem. Op deze manier, proberen we het militair historisch besef te verbreden, de techniek en kennis van de deelnemer te bevorderen en het voortbestaan van deze speciale techniek te waarborgen.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog werden de signalen en marsen in dit systeem gepeeld. In 1946 werd er een nieuw reglement ingevoerd en werd het systeem eenvoudiger gemaakt. Dienstplichtige muzikanten moesten toen sneller en voor een kortere periode opgeleid worden. "Onnodige versierselen" werden daarom weggelaten. Daarmee kwam een einde aan een bijzondere techniek.

Alleen de Tamboers & Pijpers van het Korps Mariniers zijn een deel van deze marsen en signalen blijven gebruiken, de techniek en bewegingen zijn wel ook hier na 1945 aangepast, zo hebben ze voor hun een heel eigen stijl ontwikkeld.

In grote lijnen is in deze bundel gekozen om de signalen te noteren volgens het systeem zoals beschreven in het voorschrift "Tamboers- en Hoornblazersschool KMA 1932". Reden hiervoor is de uitgebreide toelichting over de stokvoering en daarmee de duidelijkheid van het systeem. Een uitzondering hierop is gemaakt voor de vijfslag. Deze is in het voorschrift uit 1932 duidelijk beschreven als RLRLR. Echter volgens de overlevering zou in het traditionele systeem RRLLR beter passen mede ook aangezien de figuren als de rechter en linker verwisselslag gebaseerd zijn op deze handzetting.

De techniek

Vasthouden van de stokken volgens de voorschriften uit 1932.

De rechterarm flauw gebogen, de stok in de volle rechterhand. Duim naar voren, de vier overige vingers los aaneengesloten. Het achterste gedeelte van de stok enigszins buiten de hand uitstekend, de knop op het trom vel. De linker elle boog los tegen het lichaam en de linkerhand boven de tromreep met de holte van de hand naar het lichaam gekeerd. De vingers

los aaneengesloten en bijna gestrekt. De duim over de stok tussen de 3^e en 4^e vinger. Het achterste gedeelte van de stok enigszins boven de hand uitstekend, de knop op het trom vel.

AFBEELDINGEN

De slagen

De slagen, nodig voor het slaan van de marsen en signalen zijn;

- a) De Roffel, bestaande uit een snelle opeenvolging van telkens twee slagen op het midden van het trom vel, beurtelings met de rechter- en linker stok en eindigend met één slag met de rechterstok. Na de laatste linkse slag voor de afslag moet men de linkerhand tot schouderhoogte optillen.

Naar de tijdsduur onderscheidt men:

De roffel van vijf, bestaande uit vijf slagen: twee rechts, twee links en één rechts; (RLLLR)

De roffel van negen, bestaande uit negen slagen. (RLLLRLLLR)

De roffel dient duidelijk en open gespeeld te worden.

- b) De rechter- en linker vlamslag, bestaande uit één sterke slag met de rechter (linker) en één gelijktijdige zachte slag met de linker (rechter) stok.

In de uitvoering van de rechter vlamslag is de rechter (linker) slag de “hoofdslag”. De rechter (linker) stok wordt dan hoog opgetild en verticaal gehouden. De linker (rechter) blijft dan laag boven het trom vel. Op het moment dat de slag gemaakt wordt beweegt de lage stok mee. In de praktijk raakt de lage stok het trom vel een fractie eerder dan de hoger opgetilde stok. Het verschil is zo minimaal dat we dit als één slag ervaren.

Schrijfwijze:

- c) De rechter- en linker verwisselslag, bestaande uit een rechter (linker) vlamslag, gevolgd door twee slagen waarvan de eerste rechts (links) en de tweede links(rechts)

Schrijfwijze:

- d) De dubbelslag, bestaande uit een slag met de rechterstok, onmiddellijk gevolgd door een slag met de linker stok.

In de uitvoering komen deze twee slagen van dezelfde hoogte. Beide stokken worden verticaal voor het lichaam gebracht en worden achtereenvolgens geslagen. Hierbij is de rechter slag de versiering van de “hoofdslag” die hierin met links geslagen wordt. De twee slagen van de dubbelslag liggen duidelijk verder uit elkaar dan bij de vlamslag.

Schrijfwijze:

- e) De vijfslag, bestaande uit vijf achtereenvolgende slagen, aanvangende met de rechter vlamslag.

Schrijfwijze:

De Marschen

Marsch No. 1. $\text{♩} = 120$

Musical score for Marsch No. 1, 2/4 time, 120 bpm. The score consists of four staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is composed of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third staff features a repeat sign followed by a melodic phrase with slurs. The fourth staff concludes the piece with a repeat sign and a final note.

Marsch No. 2. $\text{♩} = 120$

Musical score for Marsch No. 2, 2/4 time, 120 bpm. The score consists of four staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is composed of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third staff features a repeat sign followed by a melodic phrase with slurs. The fourth staff concludes the piece with a repeat sign and a final note.

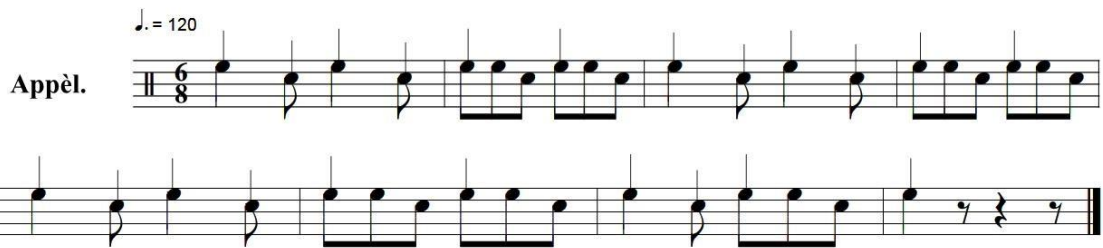
Marsch No. 3. $\text{♩} = 120$

Four staves of music for Marsch No. 3. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The second staff is in bass clef. The third and fourth staves are in treble clef. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some triplets and rests. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

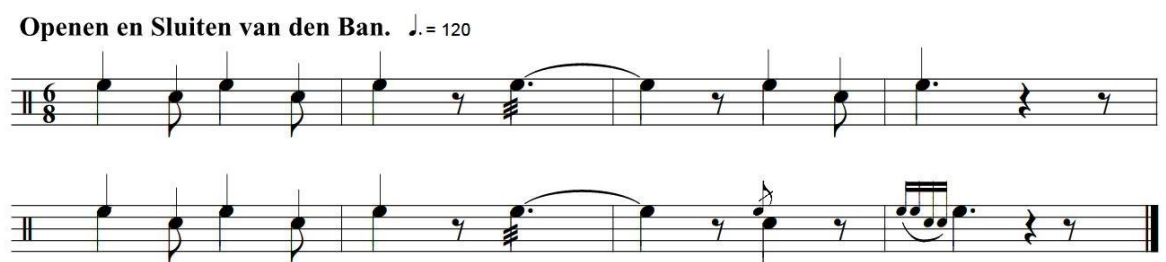
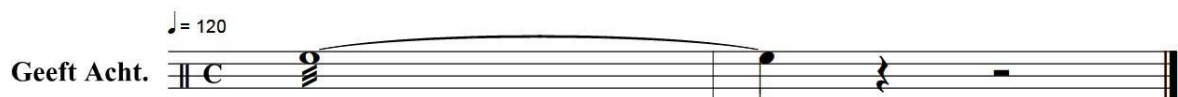
Marsch No. 4. $\text{♩} = 120$

Four staves of music for Marsch No. 4. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The second staff is in bass clef. The third and fourth staves are in treble clef. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some triplets and rests. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

Signalen

Het signaal Vaandelmarsch wordt gespeeld bij het in en uitreden van een vaandelwacht.

Het signaal open / sluiten van de Ban wordt gespeeld bij het open, dan wel sluiten van de ban.

Algemeen Alarm. $\text{♩} = 120$

Luchtalarm. $\text{♩} = 160$

Brand. $\text{♩} = 120$

Taptoe. $\text{♩} = 120$

Het signaal taptoe wordt gespeeld tijdens dodenherdenkingen of begrafenissen met militair/schutters erbetoon. Het signaal volgt na het commando;

“PRESENTEERT – GEWEER” of “BRENGT ERE – GROET”

Het signaal Wilhelmus kan gepeeld worden bij het brengen van een eerbetoon. Het signaal volgt na het commando;

“PRESENTEERT – GEWEER” of “BRENGT ERE – GROET”